

nbiur, är givetvis ett mansnamn på *-biorn*, ehuru den sista runan **n** fattas. Förleden har varit en kort form på **n**, möjligen *Gunnbiorn* (som i Sö 278). Möjligen är 1 **n** fel för **a**, såsom Brate förmodar, ehuru liknande fel ej förekomma i inskriften. Namnet *Abiorn* är väl styrkt både från runinskrifter (Öl 15, L 154, 316, 624, 673) och medeltida urkunder (Lundgren). Att **utrlauk** skall uppfattas som *Undrlaug*, framgår av runinskriften från Tynäs på Tosterön, Sö 328, där samma namn även förekommer, tecknat **untrlauh**. F. ö. är det fullständigt okänt, både från vikingatiden och medeltiden, och det måste därför ha varit mycket sällsynt. Det är därför ytterst sannolikt, att *Undrlaug* i de båda närbelägna inskrifterna avser samma person. *Ulfrikr* finnes även på en uppländsk runsten (Lingsberg, Vallentuna sn). De båda återstående namnen kunna ej fastställas. Möjligen är det sista (69—72) **kaut**, d. v. s. ack. av *Gautr*, om nämligen den sista runan kan få uppfattas som ett **t**.

Runan **i** är utelämnad i 38—40 **pna**, måhända också i 19—24 **mupkni**, d. v. s. *møðgini*. Men lika möjligt är, att de båda sista runorna äro omkastade, sålunda återgivande ett *møðgin*. **au** är sannolikt tecken för *q* i **aukua**. Språkligt intressanta äro de båda uttrycken *pau Undrlaug møðgini* och (ack.) *pa . . . fæðga*. Om *fæðgar* och *møðgini* se ovan Sö 176.

281. Strängnäs, Domkyrkan.

Pl. 139.

Litteratur: Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 1 (1877), s. 3, 9, 11; R. Dybeck, Runa (fol.) 2 (1874 f.), s. 19, 41; O. Hermelin, Åkers härads fornlemningar, s. 223, 373; Yngvars saga víðförla, utg. av E. Olson (1912), s. 57, 65.

Äldre avbildningar: Dybeck a. a. pl. 30 n:r 21; Hermelin a. a.; Brate 1895 (ATA); F. Braun 1910 (ATA).

Runstenen, som i likhet med flera andra av Strängnäs-stenarna endast är ett fragment, upptäcktes år 1863 i dörröppningen mellan den s. k. bondkyrkan och dess sakristia, tvenne magasin i Domkyrkans sydvästra hörn. Den låg där såsom tröskel. Genom Södermanlands Fornminnesförenings försorg blev den 1868 uttagen och 1874 infogad i Domkyrkans yttervägg på västra gaveln, söder om huvudingången.

Sandsten. Längd 1 m., bredd 0,82—0,67 m. Det bevarade stycket har utgjort mellersta delen av en runsten. Det var vid anträffandet brustet i tre delar, som blivit sammanfogade med cement och järnnaglar. Ristningen är synnerligen tydlig och väl bevarad.

Inskrift:

alui : lit · kira : kubl : ifti burpur : ulfs · þir · au miþ · ikuari : o : sirk · lat

. . . . let gærva kumbl æfti[R] broður Ulfs. Þær au[st] með Ingvari a Særklandi

» lät göra minnesmärket efter Ulvs broder. De . . . österut . . . med Ingvar i Särkland.»

Till läsningen: Av 1 **a** finnes endast h. bst, men denna är fullt tydlig. Icke stungna äro 6, 9, 16, 31, 36, 46 **i**, 8, 39 **k**. Någon stungen runa finnes icke i inskriften. Av 34 återstår utom hst endast övre delen av bst; runan kan sålunda ha varit **u** eller **l**. 35 **m**: v. bst är borta. 44 är tydligt **o**. Sk efter 48 **k** är säkert hugget. Av 51 **t** är endast v. bst kvar. — Hermelins teckning har **iftir**, sålunda med ytterligare en runa bevarad efter 19 **i**; likaså visar den 1 **a** helt bevarad och av 35 **m** även v. bst. Säkerligen är detta oriktigt. Dybecks ungefär samtidigt utförda avbildning överensstämmer i dessa detaljer fullständigt med stenens nutida utseende.

De bortslagna styckena av stenen ha av inskriften att döma icke varit särskilt stora. Vad toppstycket angår, har det utom namnet på den döde säkerligen haft ett uttryck, som angivit släktskapen mellan honom och den som har låtit göra minnesmärket (**sun sin** l. dyl.). Det skadade namnet i inskriftens början är sannolikt ett kvinnonamn på *-vi*. Stenen är sålunda rest av en moder över hennes son, »Ulvs broder».

Efter minnesformeln följer en ny sats, inledd med **þiR**. Detta **þiR** måste avse den man, åt vilken inskriften är ägnad, och hans broder Ulv. Det därpå följande ordet har sannolikt varit *austr* (eller *austarla*). Om detta antagande är riktigt, visar ordföljden på metrisk form. *Austr* torde ha allitererat med *Ingvar*. Sålunda

þæiR au[stR foro] með Ingvari.

Möjligen har, liksom på Lundby-stenen (Sö 131), därefter följt ännu ett verspar:

a Særkland[i liggia syniR . . .].

Minst tre ord skulle i så fall ha haft plats i den inre slingan på toppstycket. Häremot talar emellertid i någon mån den bredd, varmed inskriftens sista runor äro anbragta. Den tycks snarast antyda, att den inre slingan avslutats med ordet **sirk·lat[i]**. Skulle detta ha varit fallet, har *a Særklandi* hört till det föregående predikats verbet, vilket då ej kan ha varit »foro», utan »dogo», »fölla», »ändades» l. dyl.

Man kan följaktligen förmoda, att det förlorade fotstycket i den högra slingan har haft 6—10 runor. På vänstra sidan har rundjurets hals gått i en båge mot stenens ytterkant. Endast några få runor ha här haft plats, bildande förled i ett kvinnonamn på *-vi*. Intet förut känt sådant stämmer med det bevarade slutet **-alui** (se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, 1927, s. 109). Dybeck, Brate, E. Olson föreslå ett *Hallvi*. Men den förstnämnde anmärker, att detta namn »är i förhållande till runslingans beskaffenhet nog kort och tör kunna utbytas mot ett längre».

Att den döde, över vilken stenen är rest, kallas »Ulvs broder», torde förutsätta, att Ulv varit en framstående, allmänt känd man. Jfr att Harald på Sö 179 betecknas som »Ingvars broder». Ulv är visserligen ett rätt vanligt namn, men det kan förtjäna påpekas, att en av de sörmländska Ingvarstenarna, Sö 108 Gredby (vid Eskilstuna), är rest över en Ulv, »som var på färd med Ingvar».

Om *kumbl* se nedan Sö 296.

282. Botkyrka kyrka, Svartlösa hd.

Pl. 198.

Litteratur: L 815. — Joh. Bureus, Fa 5, s. 14, Fa 6:1 n:r 226; F. Burman i *Nova Acta R. Soc. Scient. Ups.* 5 (1792), s. 312; Joh. Peringskiöld, Fl 5:3, s. 11; R. Dybeck, *Svenska runurkunder* 1 (1855), s. 35, *Reseberättelse* 1864, 1866 (ATA); O. Hermelin, *Svartlösa härad*, s. 1, 69; S. Boije, *Anteckningar* (ATA).

Avbildningar: Peringskiöld a. a.; Hermelin a. a.; R. Haglund etsning, efter avtryck av S. Boije. — Enligt Liljegren (L 815) skall stenen ha funnits bland Burei »i koppar stuckne Runstenar» (och denna uppgift upprepas i Boijes och Brates anteckningar), men den har av mig ej kunnat återfinnas bland dessa. (Tryckfel hos Liljegren A* i st. f. A?).

Runstenen var känd redan av Joh. Bureus. Den låg »i Botekyrkia kyrkedör». Bureus uppger vidare, att den var »söndrig»: »Han var 14 Jan. 1602 i 8 st. sunder». En »afritning» av stenen fanns »i andre boken, »men det let Joh. Henr. [Johan Henriksson Axehjelm] bortkomma 1633». Peringskiöld avtecknade samma sten »i Botkörke Wåknhus yttre dör». Här låg den ännu kvar på Dybecks och Hermelins tid. Då var den emellertid genom kyrkfolkets tramp så